

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/155/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2116229317
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 12. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Brišková
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2019:2116229317.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Briškovej a členiek senátu JUDr. Zlatice Javorovej a JUDr. Terézie Mecelovej v právnej veci žalobcov: 1/ Y. F., narodená XX. U. XXXX, trvalý pobyt: O. XX, 2/ F. F., narodený XX. U. XXXX, trvalý pobyt: O. XX, 3/ Y. F., narodená XX. U. XXXX, trvalý pobyt: O. XX, všetci žalobcovia zastúpení: Prosman a Pavlovič advokátska kancelária, s.r.o., Hlavná 31, Trnava, IČO: 36 865 281, proti žalovaným: 1/ D. Q., rod. H., narodený XX. Y. XXXX, trvalý pobyt: O. XXX, 2/ P. T., narodený X. X. XXXX, trvalý pobyt: O. XXX, 3/ Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., Dostojevského rad 4, Bratislava, IČO: 00 151 700, o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, o odvolaní žalobcov 1/, 2/, 3/ a o odvolaní žalovanej 3/ proti rozsudku Okresného súdu Trnava zo dňa 7. novembra 2018 č. k. 33C/94/2016-174, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ruší a vec vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil povinnosť žalovaným 1/, 2/, 3/ nahradiť náhradu nemajetkovej ujmy, a to žalobkyni 1/ vo výške 12.000,- eur, žalobcovi 2/ sumu 4.000,- eur a žalobkyni 3/ sumu 8.000,- eur, pričom v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. V rozsahu plnenia jedného zo žalovaných mala zaniknúť povinnosť ostatných. Žalobcom 1/, 2/, 3/ spoločne a nerozdielne bol priznaný nárok na náhradu trov konania voči žalovaným 1/, 2/, 3/ v plnom rozsahu. Rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 11, § 13 ods. 1, 2, 3, § 15, § 420 ods. 1, § 427 ods. 1, 2 O. z. (Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov), §4 ods. 1, 2, § 15 ods. 1 ZoPZP (zákon č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Vecne zdôvodnil, že podaná žaloba je dôvodná v celom rozsahu, pričom spornou bola výlučne výška primeranej náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú žalobcovia, každý jednotlivu, utrpeli (nie predpoklady vzniku tohto nároku), pričom procesná obrana žalovanej 3/ spočívala v námietke jej pasívnej vecnej legitímácie. Žalovaný 1/ bol za svoje konanie - usmrtenie F. F., manžela žalobkyne 1/ a otca žalobcov 2/, 3/ (k čomu došlo v dôsledku dopravnej nehody dňa 7. decembra 2015 medzi obcou Kľačany a Hlohovec tak, že žalovaný 1/, ktorý viedol osobné motorové vozidlo prešiel do protismeru a čelne sa zrazil s oproti idúcim osobným motorovým vozidlom, ktoré v tom čase viedol F. F. a ktorý podľahol následkom zranení spôsobených dopravnou nehodou), uznaný vinným zo spáchania prečinu usmrtenia, a to porušením dôležitej povinnosti uloženej mu zákonom. Vlastníkom a prevádzateľom motorového vozidla bol v čase dopravnej nehody žalovaný 2/, ktorý mal uzavretú poistnú zmluvu o zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla so žalovanou 3/. Vecnú pasívnu legitímáciu žalovanej 3/ súd prvej inštancie odôvodnil predovšetkým poukazom na judikát (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej len „NS SR“, sp. zn. 6M Cdo/1/2016, publikovaný v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 8/2018), obsahujúci právnu vetu, v zmysle ktorej škodou pre účely ZoPZP je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obeť dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je aj

poisťovňa pasívne legitimovaná. Rozširujúci výklad pojmu škoda pre účely zodpovednostného zákona je ústavne konformný, pretože zmierňuje, resp. odstraňuje disproporciu medzi zákonným úrazovým poistením, t. j. poistením pri pracovných úrazoch a povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škody spôsobené prevádzkou motorového vozidla. Niet žiadneho rozumného dôvodu, pre ktorý by náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých pri usmrtení ich blízkeho nemala byť predmetom poistného krytia. Povinnosť krytia poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú tretím osobám motorovými vozidlami, je zabezpečená a definovaná i právnou úpravou Európskej únie (rozsudok Súdneho dvora Európskej únie, ďalej aj „SD EÚ“ C-22/12). Takzvané motorové smernice smerujú na jednej strane k zabezpečeniu voľného pohybu motorových vozidiel nachádzajúcich sa na území Európskej únie a na druhej strane k zabezpečeniu porovnateľného zaobchádzania s poškodenými účastníkmi nehôd spôsobených týmito vozidlami, bez ohľadu na miesto nehody na úniijnom území. Ukladajú preto členským štátom povinnosť zabezpečiť, aby zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, bola krytá poistením. Ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré upravujú náhrady škody pri nehodách spôsobených prevádzkou motorového vozidla, nemôžu potom odňať dotknutým smerniciam potrebný účinok. Súd prvej inštancie poukázal na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie týkajúcu sa pojmu ujma na zdraví, medzi ktorú je potrebné zahrnúť akúkoľvek ujmu, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity, čo zahŕňa tak fyzickú, ako aj psychickú traumu. Členské štáty majú tiež zaručiť, že náhrada škody podľa vnútroštátneho práva zodpovednosti za škodu z dôvodu nemajetkovej ujmy, a ktorú utrpeli blízki rodinní príslušníci osôb, ktoré sa stali obeťami dopravnej nehody, bola krytá povinným poistením. Účelom je zmierniť dôsledky škôd, ku ktorým došlo v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla. Pokiaľ podľa súdnej praxe usmrtenie pri dopravnej nehode vyvoláva nielen občianskoprávnu zodpovednosť za škodu, ale aj občianskoprávnu zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv, musí byť aj táto zodpovednosť predmetom poistného krytia. Výsluchom žalobcov v spojení s listinnými dôkazmi, najmä potvrdeniami o práceneschopnosti žalobkyne 1/, 3/ a lekáorskými nálezmi z rozhodného obdobia bezprostredne po úmrtí manžela žalobkyne 1/ a otca žalobcov 2/, 3/, mal súd prvej inštancie za preukázané, že žalobcovia utrpeli ujmu, ktorú nemožno formou morálneho zadosťučinenia adekvátne zmierniť, keďže prišli o milovanú osobu a vzor vo svojom živote. So stratou otca a manžela sa dlhodobo nevedia vyrovnáť. Súd prvej inštancie prihliadol aj na ľútosť žalovaného 1/, 2/ vyjadrenú v konaní pred súdom, keď žalovaný 1/ ako vinník dopravnej nehody, bol sám v širšom rodinnom príbuzenskom vzťahu s nebohým F. F. (ktorý bol strýkom žalovaného 1/), ktorého mal rád a do nehody medzi rodinami žalobcov a žalovaných 1/, 2/ boli vrelé vzťahy. Žalovaný 2/, otec vinníka nehody, osobne pomáhal pri rekonštrukciách rodinného domu žalobcov, čo žalobcovia nepopreli. Pocit viny žalovaný 1/ prechováva doposiaľ, bolesť je však o to väčšia, že usmrtil člena svojej rodiny. Vykonaným dokazovaním mal súd prvej inštancie tiež preukázané, že žalovaný 1/ sa nerozhodol viesť motorové vozidlo pod vplyvom omamnej látky, amfetamíny a metamfetamíny sa v jeho krvi nenachádzali, v dôsledku uvedeného orgány činné v trestnom konaní, vrátane súdu v trestnom konaní, dospeli k záveru, že k dopravnej nehode nedošlo u žalovaného 1/ pod vplyvom omamných alebo psychotropných látok. Súd prvej inštancie konštatoval, že z výsluchu svedkov nezistil také správanie žalobcov, pre ktoré by bolo možné dôjsť k záveru, že žalobcovia nepociťovali ujmu zo straty manžela a otca a podaná žaloba by bola nedôvodná, napriek záverom psychiatrov z lekáorských vyšetrení. So stratou milovaného človeka je prirodzene spojený smútok, ako jedna zo základných ľudských emócií, najmä v prípade náhlej smrti, je smútok spojený aj so šokom. Každý smúti jedinečným spôsobom. Zasahuje to do všetkých oblastí života, ovplyvňuje telo, cítenie, myseľ i správanie. Podľa názoru súdu prvej inštancie nie je tiež zanedbateľné, v akej rodine a kultúre dotknuté osoby žijú, či okolie prejavuje smútok otvorene, prípadne aké očakávania si tá-ktorá spoločnosť vytvorila a ich naplnenie od pozostalých očakáva. V prípade žalobcov a žalovaných ide o osoby H. A., ktoré spoločnosť (ako opisala svedkyňa Q., manželka žalovaného 1/), robia od smrti do pohrebu tzv. noce, kedy sa stretáva rodina v dome zosnulého, aby pozostalí neboli sami. Z výpovedí svedkov tiež vyplynulo, že od manželky nebohého očakávajú aj oficiálny smútok viac než len jeden rok po smrti manžela, a preto hodnotili negatívne, že tri roky po smrti manžela žalobkyňa 1/ nadviazala nový vzťah. Z predložených fotografických záverov na Facebooku žalobkyne 3/, mal súd preukázané, že žalobkyňa 1/ sa prvýkrát zúčastnila rodinnej oslavy rok po smrti manžela. Žalobkyňa 3/ bola tri mesiace po smrti otca na zábave, kde zaspievala pár pesniček. Tieto konania súd prvej inštancie nehodnotil ako nesúladné s pociťovaním ich smútku zo straty milovanej osoby. Prihliadol však na výpoveď svedkýň (L. W. a P. Q.) o účasti žalobkyne 1/ a 3/ po pol roku od nehody na zábave v Trnave. Preto pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy mal súd prvej inštancie za to, že nie je dôvod priznávať náhrady, ktoré by sa vymykali iným náhradám nemajetkovej ujmy, obvykle priznávanými súdmi pozostalým osobám pri úmrtiach. Zo strany žalobcov, podľa záveru súdu prvej inštancie, nedošlo k popretiu skutkových tvrdení (preukázané výsluchom svedkov), o vyhrázaní sa žalovanému 1/. Na

strane žalovaných bolo súdom prvej inštancie prihladané na ich ľútosť, osobné i majetkové pomery (žalovaný 1/ je ženatý, má dvojročné dieťa, manželka popri rodičovskej dovolenke študuje, pričom žalovaný 1/ je nezamestnaný, fakticky nemajetný). Žalovaný 2/ je zárobkovo činný, bez schopnosti tvorby úspor. Súčasne však súd prvej inštancie konštatoval, že majetkové pomery u žalovaného 1/ zneli nedôveryhodne a nemôže požívať právnu ochranu ak zdravý mladý muž nie je zárobkovo činný, napriek tomu, že si založil vlastnú rodinu. Žalobkyni 1/ bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 12.000,- eur, žalobkyni 3/ vo výške 8.000,- eur a žalobcovi 2 sumu 4.000,- eur, z dôvodu, že od roku 2006 nežil v spoločnej domácnosti so zosnulým otcom a strata manžela ako životného partnera má byť odlíšená od straty rodiča u osamostatneného plnoletého dieťaťa, ktorý má vlastného životného partnera. Súd prvej inštancie zohľadnil tiež to, že žalobkyňa 1/ nemohla pre vlastné zranenie spôsobené žalovaným 1/ sa zúčastniť pohrebu manžela (lekármi bolo odporúčané udržiavať žalobkyňu 1/ v dočasnej nevedomosti o strate životného partnera) a žalobkyňa 3/ žila v spoločnej domácnosti s otcom, s ktorým podľa výsluchu žalobcov mala jedinečný vzťah. Priznané náhrady nemajetkovej ujmy nie sú likvidačné, ani neprimerané. Žalovaní 1/, 2/ sú povinní splniť svoj záväzok tým spôsobom, že v rozsahu plnenia jedného z nich zaniká povinnosť plniť ostatných. O náhrade trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa ustanovenia § 255 ods. 1 CSP (Civilný sporový poriadok č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov), s poukazom na plný úspech žalobcov vo veci, pretože výška plnenia žalovaných závisela od úvahy súdu. Žalobcom bol priznaný nárok na náhradu trov konania spoločne a nerozdielne voči žalovaným. O výške náhrady trov konania malo byť rozhodnuté po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením.

2. Proti tomuto rozsudku podala včas odvolanie žalovaná 3/, v časti o uložení povinnosti nahradit' žalobcom 1/, 2/, 3/ nemajetkovú ujmu v priznanej výške a v časti náhrady trov konania, navrhujúc jeho zmenu, zamietnutím žaloby. Odvolanie odôvodnila nesprávnym právnym posúdením. Namietala pasívnu vecnú legitímáciu poisťovne, ako aj výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy. Podľa jej názoru súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil otázku, či je nemajetková ujma pozostalých po obetiach dopravných nehôd krytá ZoPZP. Nesprávna bola i aplikácia eurokonformného výkladu vnútroštátneho predpisu ohľadom rozsahu poistného krytia, spočívajúca v nezohľadnení pravidla zákazu výkladu contra legem. Napriek záverom rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6M Cdo/1/2016, zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 8/2018, žalovaná 3/ poukázala na odlišné právne názory vyplývajúce z predchádzajúcich rozhodnutí NS SR sp. zn. 4Cdo/168/2009, 4Cdo/139/2011, 3Cdo/301/2012, 8Cdo/219/2016, v ktorých bolo konštatované, že nemajetková ujma pozostalých po obetiach dopravných nehôd nie je a ani nemôže byť krytá povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel podľa ZoPZP. Podľa záverov vyššie uvedených rozhodnutí chráneným predmetom, za poškodenie ktorého má poisťovateľ plniť poškodenému, ak v zmluve nie je uvedené inak, nie je zásah do súkromia, ktorého súčasťou je aj rodinný život. V ustanovení § 4 ZoPZP náhrada nemajetkovej ujmy zahrnutá nie je. NS SR nevzhliadol dôvod na odlišný výklad ustanovenia § 4 ods. 2 písm. a/ ZoPZP ani so zreteľom na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veci Haasová proti Rastislavovi Petrikovi a Blanke Holdingovej C-22/12 a do pozornosti dáva právnu vetu, že povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Vzhľadom na odlišný právny názor vyjadrený v rozhodnutí NS SR, z ktorého vychádzal súd prvej inštancie, dalo by sa očakávať postúpenie veci na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu NS SR. Súd prvej inštancie rozhodol v rozpore so žalovanou 3/ označenými rozhodnutiami NS SR a priklonil sa k názoru prezentovanému jediným senátom NS SR. Aj po rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky, ďalej len „ÚS SR“, sp. zn. III. ÚS 666/2016, došlo k rozhodovaniu NS SR o spornej právnej otázke, keď NS SR zotrval na svojich predošlých právnych záveroch, čo však v rozhodnutí príslušný senát NS SR nespomína a uvažuje len s rozhodnutiami NS SR vydanými pred uvádzaným rozhodnutím ÚS SR. Žalovaná 3/ nepovažuje za legitímne rozširovať okruh poistených nárokov extenzívnym výkladom pojmu náhrada škody. Takýto výklad bol jednoznačne contra legem, a teda v zmysle judikatúry Súdneho dvora Európskej únie neprípustný. Napriek tomu, že medzi taxatívne vymedzenými nárokmi v zmysle § 4 ZoPZP nie je uvedená náhrada nemajetkovej ujmy, eurokonformným výkladom sa tam tento nárok v rozpore s výkladovými pravidlami začlenil. Pri takýchto ujmách je v prvom rade potrebné ospravedlnenie zodpovedných osôb. Až keď takéto ospravedlnenie nie je dostatočnou satisfakciou, môže dotknutý subjekt požadovať náhradu v peniazoch. Pokiaľ poisťovňa nemá za čo sa ospravedlniť žalobcom, keďže ich príbuzného neusmrtila pri dopravnej nehode, nie je dôvodu prečo by mala byť legitimovaná

na zaplata náhrady v peniazoch. V konaní o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej zásahom do osobnostných práv, je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti subjekt, ktorý neoprávnený zásah do osobnostných práv spôsobil. Súdny dvor Európskej únie rozhodol, že dotknuté ustanovenia smerníc sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Odškodňovanie právo nie je vec európskeho, ale národného práva. Rozsah náhrady škody sa v zásade spravuje vnútroštátnym právom (Súdny dvor Európskej únie, tlačové komuniké č. 144/13). O. z. v príslušných ustanoveniach upravujúcich náhradu škody pritom upravuje len dva nároky nemajetkovej povahy, bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia. Priamy účinok smerníc nesmie založiť povinnosť jednotlivcom, a to tak fyzickej, ako aj právnickej osobe. Podľa rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie Marshall 152/84 smernica nemôže priamo zakladať práva a povinnosti jednotlivcom a ustanovení smerníc sa nemôže dovolávať jednotlivec v spore proti jednotlivcovi. Súdny dvor stanovil, že zásada konformného výkladu nemôže slúžiť ako základ pre výklad contra legem vnútroštátneho práva, pričom je tiež obmedzený všeobecnými právnymi zásadami, akými sú predovšetkým zásada právnej istoty a zásada retroaktivity (napr. rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie Pupino C-105/03). Eurokonformný výklad má teda svoje limity, pričom jedným je i princíp právnej istoty. Na uvedenú problematiku je nutné nahliadať z hľadiska poisťno-technického. Výška plnenia poisťovne je v plnej miere závislá od dojednaní v zmluve a nie od skutočne utrpenej škody, resp. ujmy. Žalovaná 3/ poukázala na ustanovenia § 8 ods. 1 ZoPZP, podľa ktorého poistné pri poistení zodpovednosti podľa tohto zákona sa stanovuje vo výške zabezpečujúcej splniteľnosť všetkých záväzkov poisťovateľa, vyplývajúcich z poistenia zodpovednosti, vrátane tvorby rezerv podľa osobitného predpisu. Súdnymi rozhodnutiami by sa nemal meniť rozsah poistného krytia nad rámec ZoPZP a poistných zmlúv, pretože sa tým zasahuje nielen do súkromnoprávnych vzťahov, ale aj do verejnoprávnej regulácie poisťovníctva. Podľa rozhodnutia NS SR sp. zn. 3Co/6/2017 ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovaně vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu. Žalovaná 3/ poukázala aj na neprímeranosť priznanej náhrady nemajetkovej ujmy žalobcom 1/, 2/, 3/. Žalobkyne 1/ a 3/ už pol roka po smrti manžela a otca sa zúčastnili na zábave v Trnave. Podľa svedkyne sa zábavy zúčastňujú naďalej, chodia tam pravidelne. Žalobkyňa 1/ má aktuálne novú známosť. Žalobkyňa 3/ sa už pol roka po pohrebe zúčastnila na svadbe. Hoci súd prvej inštancie sám uviedol, že nie je zanedbateľné v akej kultúre žijeme, tieto skutočnosti pri svojom rozhodovaní nechal do úvahy. Pokiaľ je tradičné rok po smrti manžela a otca dodržiavať oficiálny smútok a nezúčastňovať sa zábav i svadieb, žalobkyne 1/ a 3/ tento smútok nedodržiavali. Ťažko im potom uveriť, že boli na tom psychicky veľmi zle a strata manžela a otca ich položila. Z výpovede žalobkyne 1/ vyplynulo, že chodila k psychiatrovi, pokiaľ ju tam vozili zo spoločnosti (následne vzniká otázka, keď ju prestali tam vozit', či pomoc psychiatra už nepotrebovala). S ohľadom na skutočnosť, že žalobkyňa 1/ nedodržiavala tradičný smútok, nebol preto dôvod priznať jej náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 12.000,- eur. Žalobkyňa 3/ bola v čase smrti dospelá žena, nie maloleté dieťa odkázané na svojich rodičov a tradičný smútok tiež nedodržiavala. Priznaná suma sa javí taktiež neprímerane vysoká. Súd prvej inštancie mal o náhrade trov konania rozhodnúť podľa pomeru úspechu strán vo veci. Výšku uplatňovanej náhrady nemajetkovej ujmy označila žalovaná 3/ za zámerne nadhodnotenú. Súdna prax sa v takom prípade prikláňala k riešeniu, s ohľadom na zastúpenie strany advokátom, ktorý má poznať aspoň bežnú judikatúru, a napriek tomu, že bol žalobca v spore úspešný, takýto výkon práva by nemal chrániť a náhradu trov konania nepriznať nikomu alebo postupovať podľa zásady úspechu. Žalovaná 3/ uviedla, že nesúhlasí s pasívnou solidaritou subjektov, ktorú založil súd prvej inštancie svojím rozhodnutím.

3. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podali včas odvolanie aj žalobcovia 1/, 2/, 3/ v časti, v ktorej súd prvej inštancie žalobu vo veci samej zamietol, navrhujúc zrušenie rozhodnutia súdu prvej inštancie a vrátenie veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, prípadne jeho zmenu vyhovením žalobe v celom rozsahu. Odvolanie odôvodnili tým, že na základe vykonaných dôkazov súd prvej inštancie dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a napadnuté rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Žalobcovia označili výšku náhrady nemajetkovej ujmy priznanú súdom prvej inštancie za neprímerane nízku, a to tak vzhľadom k vzniknutej ujme, ako aj k okolnostiam, za ktorých k porušeniu práva došlo. Sumy uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy žalobcami nemožno považovať za neprímerane vysoké, resp. vybočujúce z rozhodovacej praxe súdov, aj príslušného odvolacieho súdu, ak sa takýmto spôsobom najbližším osobám, ktoré tvorili úplnú rodinu i harmonické životné spoločenstvo,

s nepochybnou perspektívou jeho ďalšieho pokračovania, i s prihliadnutím k veku zúčastnených, majú aspoň čiastočne zmierniť následky nikdy nezreparovateľnej straty. Stretnutie partnera súčasne na spoločnú šťastnú cestu životom rozhodne nemusí byť samozrejmosťou a za predpokladu, že k nemu dôjde, nemusí ísť o jav opakovateľný, pričom pri vzťahu otca a detí dôjde navždy v relatívne mladom veku k náhlej strate človeka, ktorý im dal život. Medzi pozostalými a zomrelým boli vzájomné pevné sociálne, morálne, citové a kultúrne väzby. Je preto pochopiteľné, že psychická bolesť zo straty blízkeho človeka je žalobcami vnímaná ako neznesiteľná, obmedzujúca ich ostatné aktivity, prerastajúca až do zdravotných obmedzení. Samotný postoj žalovaného 1/, ktorý zapríčinil smrť nebohého, môže podstatným spôsobom ovplyvniť vnímanie ujmy žalobcami. Napriek tomu, že žalovaný 1/ vyjadril pred súdom prvej inštancie ľútosť nad svojím konaním a následkom, jeho správanie po tragédii tomu nezodpovedalo. Žalovaný 1/, ako i žalovaný 2/, napriek ich príbuzenskému vzťahu (žalovaný 1/ je synovcom žalobkyne 1/ a bratrancom žalobcov 2/ a 3/, žalovaný 2/ je bratom žalobkyne 1/ a strýkom žalobcov 2/ a 3/) neprejavili žiadnu spolupatričnosť a neprišli sa ospravedlniť osobne, ani to neurobili písomne. K tomu došlo výlučne v konaní pred súdom, čo žalobcovia vnímajú ako účelové správanie. Prípadné ospravedlnenie, ako morálne zadosťučinenie, nemožno považovať za dostačujúcu satisfakciu. Skutok žalovaného 1/ je zavineným trestným činom, ktorý predstavuje najvyššiu formu protiprávneho zásahu. Nehoda bola zapríčinená výlučne porušením dôležitej právnej povinnosti, ktorú žalovanému 1/ ukladal zákon o cestnej premávke. Ľútosť, či ospravedlnenie, sú motivované niekedy len snahou o získanie poľahčujúcich okolností, a teda čo najnižšieho trestu. Pri určení výšky nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch súd musí pri rozhodovaní spravovať sa zákonnými kritériami, ktorými sú závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Úvaha súdu pri vyčíslňovaní nároku musí mať jasnú štruktúru a musí byť vedená výlučne kritériami formulovanými zákonom. V súčasnej rozhodovacej praxi súdov nie je zriedkavé, že súdy prisudzujú náhrady nemajetkovej ujmy v sumách desiatok, či dokonca viac než sto, tisíc eur za objektívne menej cititeľné zásahy do osobnostných práv, než k akému došlo v prejednávanej veci. Ustálená súdna prax založila systém určenia primeranosti a spravodlivosti peňažnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy na porovnávaní závažnosti ujmy, následkov ujmy a miere zavinenia. U žalobcov má závažnosť vzniknutej ujmy podobu zásahu mimoriadne významného, veľmi hlbokého, no nereparovateľného následku. Ujma žalobcov je v príčinnej súvislosti s protiprávnym konaním žalovaného 1/. Stratú manžela a otca žalobcovia prekonávali a doposiaľ prekonávajú len veľmi ťažko, vzniknutá trauma je prakticky neodstrániteľná. Pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy je dôležité, aby odrážala všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti. Preto je nutné použiť aj princíp proporcionality tým, že súdy porovnávajú čiastky náhrady prisúdené v iných prípadoch, a to i v ďalších, v ktorých sa jednalo aj o zásah do iných osobnostných práv. Hoci súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozhodnutia uviedol, že nevzhladol dôvody, pre ktoré by mal žalobcom priznať náhradu vymykajúcu sa iným náhradám nemajetkovej ujmy, žalobcovia poukazujú na rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 6Co/810/2014, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie súdu prvej inštancie, priznávajúce náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch manželovi vo výške 70.000,- eur a dvom pozostalým maloletým deťom po 100.000,- eur. Rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 4Co/658/2014, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie, súd priznal pozostalému manželovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 50.000,- eur. Krajský súd v Žiline zmenil rozsudok Okresného súdu Martin sp. zn. 11C/40/2013 tak, že pozostalému manželovi priznal náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 45.000,- eur. Rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co/368/2015, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie, súd priznal pozostalému manželovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 40.000,- eur. Rozsudkom Krajského súdu Banská Bystrica sp. zn. 12Co/465/2014 bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy pre pozostalú manželku 33.500,- eur a pre pozostalé deti vo výške po 33.500,- eur. Žalobcovia ďalej poukázali na skutočnosť, že v prípade poškodeného, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, mal pozostalý manžel nárok na jednorazovú rentu vo výške najviac 46.485,40 eur. Výskumný ústav dopravný v Žiline v roku 2007 stanovil „hodnotu ľudského života“ matematickým výpočtom na 332.144,- eur (v Českej republike hodnota ľudského života predstavuje sumu 340.931,- eur, v Rakúsku 805.233,- eur, vo Veľkej Británii 867.891,- eur a v Nemecku 1.186.839,- eur). Aktuálna rozhodovacia činnosť slovenských súdov v obdobných prípadoch sa pohybuje v prípade odškodnenia nemateriálnej ujmy od desať do sto tisíc eur. Úvahy súdu o výške náhrady sa môžu odvíjať aj od náhrady, ktorú poskytol štát pozostalým po úmrtiach napríklad banského nešťastia v Handlovej alebo pozostalým po vojakoch, ktorí zahynuli v zahraničí. Základom úvahy môže byť aj právna úprava náhrad pre osoby poškodené násilnými trestnými činmi, ktorá môže predstavovať 50-násobok minimálnej mzdy. Žalobcovia poukázala aj na skutočnosť, že v konaní odznelo, že žalovanému 1/, 2/ sa slovné vyhrážali rodinní príslušníci žalobcov, nie priamo trúčiaci žalobcovia. Zmätočne pôsobí odôvodnenie napadnutého rozhodnutia v časti, kde na jednej

strane súd prvej inštancie uvádza, že súd mal za to, že žalobkyňa 1/ sa po prvýkrát zúčastnila rodinnej oslavy rok po smrti manžela a na druhej strane mal prihliadať na výpovede svedkyň, že žalobkyňa 1/ sa po pol roku od nehody zúčastnila zábavy. Vyjadrenie súdu prvej inštancie k majetkovým pomerom žalovaného 1/, 2/ v súvislosti s konkrétnou výškou náhrady nemajetkovej ujmy považovali žalobcovia za neúplnú úvahu, pretože súd opomenul, že v konaní vystupuje na strane žalovaných aj tretí subjekt, a to žalovaná 3/, ktorej zisk za rok 2017 predstavuje sumu 71.672.000,- eur. Okolnosti daného prípadu odôvodňujú priznanie plnej výšky požadovaného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

4. Žalovaná 3/ v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalobcov poukázala na svoju argumentáciu k výške nemajetkovej ujmy, ktorú označila za neprimerane vysokú vzhľadom na skutočnosti, ktoré vyšli najavo v priebehu dokazovania, vo vzťahu k žalobkyniam 1/, 3/. Žalobcami označené rozhodnutia odvolacích súdov v obdobných veciach, sú rozhodnutiami z roku 2015 a nepredstavujú aktuálnu rozhodovaciu činnosť súdov. Každý prejednávany prípad je potrebné posudzovať individuálne, s prihliadnutím na konkrétne okolnosti, rodinné vzťahy i pomery žalovaných. Je nutné rozlišovať či v dôsledku neprimeraného zásahu prišiel žalobca ako rodič o dieťa, o partnera, súrodenca alebo dieťa o rodiča (s odlišením nezaopatreného dieťaťa alebo dospelého jedinca). V čase smrti mal žalobca 2/ 27 rokov a žalobkyňa 3/ 24 rokov. Žalobca 2/ nežil s rodičmi v spoločnej domácnosti, s otcom bol v kontakte predovšetkým cez skype. Z domu odišiel vo veku 18 - 19 rokov, býval striedavo v Českej republike a Slovenskej republike. Strata manžela ako životného partnera má byť odlišená od straty rodiča u plnoletého dieťaťa, ktoré má vlastného životného partnera. Súkromie žalobcu 2/ sa realizovalo predovšetkým v jeho partnerskom vzťahu a preto vzťah s otcom ako rodičom už nebol jeho základným rodinným vzťahom. Vo vzťahu k žalobkyni 1/ a 3/ žalovaná 3/ označila priznanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy za neprimeranú, vzhľadom k tomu, že žalobkyne sa nesprávali po smrti príbuzného ako sa očakáva (od ženy, ktorá stratí svojho životného partnera a dcéry, ktorá stratí svojho milovaného otca). Nedodržiavali smútok, chodili na zábavy, žalobkyňa v čase vydania rozhodnutia súdu mala nového partnera. Poukaz na hodnotu ľudského života v jednotlivých krajinách je právne irelevantný. Vo Veľkej Británii podľa zákona o smrteľných nehodách môže podať žalobu za škodu na smútku manžel alebo registrovaný partner, prípadne rodičia maloletého, nie dospelé deti. V Nemecku sa náhrada škody zo šoku poskytuje len v prípadoch, ak postihnutie výrazne presahuje prirodzenú bolesť zo straty príbuzného. Podľa zákona č. 215/2006 Z. z. účinného v čase smrti príbuzného žalobcov, poškodení by mali nárok na vyplatenie sumy 19.000,- eur, čo je menej ako im súd priznal. Poisťovňa vždy hradí škodu za poisteného a preto je potrebné brať do úvahy predovšetkým majetkové pomery poisteného. Poisťovňa do práva na ochranu osobnosti žalobcov nezasiahla.

5. Žalobcovia v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalovanej 3/ namietali názor o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie poisťovateľov v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy pozostalým po obetiach dopravných nehôd, ktorý bol prekonaný rozhodnutím NS SR publikovaným v Zbierke súdnych rozhodnutí. Podľa tohto rozhodnutia je škodou pre účely ZoPZP aj nemajetková ujma spôsobená zásahom do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. S poukazom na najnovšiu rozhodovaciu činnosť NS SR, argumentáciu žalovanej 3/, poukazujúcu na staršie rozhodnutia NS SR, nemožno považovať za správnu. Žalobkyňa 1/, ako aj svedkyňa T., sa v konaní vyjadrili, že muž, ktorý má byť novým partnerom žalobkyne 1/ je iba kamarátom, s ktorým sa stretla párkrát, nejde o vážnu známosť a neudržiava s ním partnerský vzťah. Žalobkyňa 1/ zásadne odmietla tvrdenie, že má nového partnera. Keďže šlo o spornú skutočnosť, bolo na žalovanej 3/, ktorá uvedené v odvolaní namietala, aby túto skutočnosť v konaní pred súdom prvej inštancie preukázala, k čomu nedošlo. Tvrdenie žalovanej 3/, že žalobkyňa 1/ sa zúčastnila po pol roku od smrti manžela zábavy, nie je pravdivé. Počas obdobia jedného roka sa vyhýbala akýmkoľvek spoločenským podujatiam. Na prvú spoločenskú udalosť išla až na oslavu synovcovho jubilea. Úvaha žalovanej 3/, či žalobkyňa 1/ už nepotrebovala odbornú pomoc psychiatra po tom, čo ju prestali vozit' vozidlom, je nevhodná. Smrť príbuzného žalobcov zasiahla ich životy nielen po psychickej stránke, ale aj finančnej (žalobcom musela opakovane finančne pomôcť rodina a priatelia). Žalobcovia nevlastnia vodičské oprávnenie a jedinou osobou, ktorá v ich rodine šoférovala bol nebohý. Spoločnosť, ktorá žalobkyňu 1/ vozila, jej pomáhala s vymožením náhrady škody na zdraví a popri tom ponúkla služby spojené s prevozom k lekárovi, čo bolo pre žalobkyňu 1/ v jej ťažkej situácii obrovskou pomocou. Po skončení zmluvného vzťahu, sa žalobkyňa 1/ k lekárovi ráno nemala ako dostať, aj vzhľadom na jej fyzický a psychický stav po nehode. Kvôli utrpeným zraneniam nebolo pre žalobkyňu 1/ vhodné cestovať autobusom. Človek smútok zo straty blízkeho nosí vo svojom vnútri. Niektorí svoj ziaľ sa snažia pretrpieť izolovaný od všetkého a všetkých, iní potrebujú na prekonanie ťažkého obdobia spoločnosť rodiny a

priateľov. Zo skutočnosti, že sa pozostalý príbuzný ukáže v spoločnosti po pol roku od smrti blízkeho, ešte nevyplýva, že za nebohým nesmúti alebo že ho jeho smrť nezasiahla. Súdiť s poukazom na to, čo je spoločnosťou očakávané a tradičné, nie je namieste. Podstatné je, že v konaní nepadla jediná zmienka o tom, že by žalobkyňa 1/ mala s nebohým zlé vzťahy, že boli v rozvodovom konaní, alebo že žalobca 2/ bol odvrhnutý pre jeho orientáciu, či napr. žalobkyňa 3/ nerešpektovala svojho otca a preto sa odsťahovala z rodičovského domu. Z výpovedí žalobcov, žalovaných i svedkov vyplynulo, že medzi žalobcami a nebohým existoval skutočný, nefalšovaný, pevný rodinný vzťah, vzájomne sa milovali a podporovali, boli súdržnou rodinou, ktorou po smrti manžela a otca už nie sú. Každý človek je jedinečný a prežíva traumu a vysporiadanie sa s ňou inak, preto paušálne hodnotiť smútok po strate rodinného príslušníka a označiť ho za ťažko uveriteľný, nemožno považovať za adekvátne situácii. Z výsluchu žalobcov a svedkov L. a T., predložených lekárskeho záznamov, je zjavné, že puto medzi žalobcami a nebohým bolo tak silné, že neoprávnený zásah do ich osobnostných práv, najmä práva na súkromný i rodinný život, je neodškriepiteľný a ničím nereparovateľný a zmierniť ho je možné práve poskytnutím finančného zadosťučinenia. Žalobcovia poukázali na rozhodnutie NS SR sp. zn. 5M Cdo/7/2010, podľa odôvodnenia ktorého pri uplatnení nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je žalobca povinný v návrhu na začatie konania uviesť jeho požadovanú výšku. Presné stanovenie výšky plnenia je závislé vždy od úvahy súdu. Je preto spravodlivé, aby až súdom prísúdená výška plnenia bola braná za základ pre výpočet jednotlivých trov konania. Súd môže priznať náhradu trov konania v plnej výške i v prípade, ak súd priznal nárok úspešnej strane, nie však v požadovanej výške. Ide o prípady, keď výška nároku závisí od úvahy súdu. Krajský súd v Trnave v rozhodnutí sp. zn. 10Co/191/2017 uviedol, že zásadu úspechu treba uplatniť aj na konania, ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku. V týchto prípadoch nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Nemožno opomenúť ani fakt, že žalovaná 3/ v danom konaní bola žalobcami požiadaná o mimosúdne riešenie sporu. Uvedené však odmietla, preto sa žalobcovia museli so svojím nárokom obrátiť na súd. Náhradu trov konania si žalobcovia preto v danom spore pochopiteľne uplatňujú.

6. Žalovaní 1/, 2/ v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalobcov navrhli napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť, ako správny a zákonný. Vzťahy medzi žalobcami a žalovanými boli pred nehodou veľmi vrele. Po dopravnej nehode natoľko ochladli, že žalobcovia sa vyhrážali žalovanému 1/. Ten mal po nehode vôľu ospravedlniť sa, avšak zo strany žalobcov mu to bolo znemožnené. So stratou strýka a s následkom dopravnej nehody sa žalovaný 1/ doposiaľ nevyrovnal. Pociť viny za svoje konanie prechováva dodnes a musí s ním žiť, jeho bolesť je o to väčšia, že usmrtil člena rodiny. Svedkovia na pojednávaní vypovedali, že žalobkyne 1/ a 3/ sa už pol roka po smrti manžela a otca zúčastnili na zábave. Túto skutočnosť, ako správne konštatoval súd prvej inštancie, žalobcovia v konaní nepopreli a preto sa považuje za nespornú. Žalovaní 1/, 2/ sa stotožňujú so záverom súdu prvej inštancie, že skutočnosti týkajúce sa ich osobných a majetkových pomerov musia byť brané do úvahy a nie je dôvod priznať náhrady žalobcom, ktoré sa vymykajú iným náhradám nemajetkovej ujmy obvykle priznávanými súdmi pozostalým osobám pri úmrtiach. Súd prvej inštancie správne poukázal na potrebu prihliadať aj na rodinu a kultúru, v ktorej sa žije, akým spôsobom okolie prejavuje smútok. Pre rómsku kultúru je tradíciou dodržiavať smútok jeden rok, počas ktorého sa príbuzní nezúčastňujú svadieb, zábav, nespievajú. Bolo preukázané, že žalobkyňa 3/ po pol roku bola na svadbe, kde zaspievala zopár pesničiek. Rovnako bolo preukázané, že žalobkyňa 1/ a 3/ po pol roku od úmrtia manžela a otca boli na zábave v Trnave. Nemožno uveriť tvrdeniam žalobkyň 1/, 3/ o ich zlom psychickom stave a rozpoložení. Pri rozhodovaní o výške nemajetkovej ujmy je rozhodujúci atribút primeranosti. Pri zachovaní proporcionality výška peňažnej náhrady nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a pôsobiť na škodcu likvidačne (rozsudok Krajského súdu Trnava sp. zn. 10Co/566/2015). Pri určovaní sumy nemajetkovej ujmy musia všeobecné súdy zohľadňovať svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť, v súlade s princípom rovnosti rozhodovať v porovnateľných veciach rovnako a v judikatúre by tak mal existovať vzťah priamej úmernosti medzi závažnosťou ujmy a výškou priznanej náhrady (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 288/2017). Priznaná výška nemajetkovej ujmy je vzhľadom na kritériá, ktoré je súd pri posudzovaní v obdobných prípadoch povinný zohľadniť, primeraná.

7. Žalobcovia v písomnom vyjadrení k vyjadreniam žalovaných 1/, 2/ a žalovanej 3/ poukázali na skutočnosť, že žalovaní 1/, 2/ zhodne potvrdili (výsluch zo dňa 25. mája 2018), že po tragédii sa so žalobcami napriek ich príbuzenskému vzťahu nekontaktovali za účelom poskytnutia aspoň morálneho zadosťučinenia. Lútosť nad spáchaným skutkom je možné prejsť nielen osobne, ale i písomne. Žalovaný 1/ mal dostatok odvahy, aby si opakovanne dovolil negatívnym spôsobom hodnotiť správanie žalobcov po dopravnej nehode, aj uvádzaním nepresných a skreslených tvrdení. Žalovaní 1/, 2/ konali

pred prvoinštančným súdom účelovo, v snahe vytvoriť o sebe priaznivejší obraz pri posudzovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Žalobcovia poukázali na zmatečnosť záverov prvoinštančného súdu, ktorý na jednej strane v odôvodnení napadnutého rozhodnutia uvádza, že žalobkyňa 1/ sa zúčastnila rodinnej oslavy rok po smrti manžela a v inej časti odôvodnenia, v súvislosti s výškou nemajetkovej ujmy, je uvádzané, že bolo prihladané na vyjadrenie svedkyne, že žalobkyňa 1/ sa po pol roku od nehody zúčastnila zábavy. Žalobcovia pre ujasnenie tejto spornej skutočnosti uvádzajú, že žalobkyňa 1/ sa viac ako rok po smrti manžela nezúčastňovala žiadnych osláv. Prvej oslavy, ktorej sa zúčastnila, bola oslava tridsiatky jej synovca a bolo to viac ako rok od smrti manžela. Svedkyne navrhnuté žalovanými 1/, 2/ sú v príbuzenskom vzťahu s nimi a ich vyjadrenia neboli podložené žiadnymi inými dôkazmi. Taktiež nie je pravda, že by sa malo jednať o nesporné skutočnosti, keďže ich žalobcovia v konaní nepopreli. Žalobcovia v konaní pred prvoinštančným súdom zaslali súdu vyjadrenie k doposiaľ vykonanému dokazovaniu zo dňa 5. októbra 2018, v ktorom namietali skutočnosti, ktoré odzneli na pojednávaní dňa 7. septembra 2018 zo strany spomínaných svedkýň. Nie je správna domnienka žalovaných 1/, 2/, že niekto, kto tradície nedodrží a oslavy sa zúčastní, je na tom psychicky dobre a strata blízkej osoby ho hlboko nezasiahla. Smútok zo straty blízkeho prežíva každý rozdielnym spôsobom typickým pre jeho povahu osobnosti, a každý sa inak v živote aj s takýmto smútkom vporiadava. Niektorí sa uzavrie okolitému svetu, iní naopak vyhľadávajú spoločnosť, aby zabudol na bolesť, ktorú vo vnútri prežíva. Ak preto žalobkyňa 3/ zvolila od tradícií odlišný spôsob vporiadania sa s nečakaným úmrtím milujúceho otca, nie je to dôkazom, že by ju jeho smrť hlbokým spôsobom nezasiahla. Rovnako fotografia na sociálnej sieti, kde majú ľudia tendenciu vytvárať o sebe ideálny obraz, často nezodpovedá realite. Taktiež vychádzanie zo stereotypných informácií o etnických menšinách, tradíciách a ich generálna aplikácia na všetky prípady, bez zohľadnenia osobitosti každej jednej bytosti pri hodnotení zásahu do práva na ochranu osobnosti, nie sú adekvátne. Voľba spôsobu vporiadania sa s traumou z neočakávanej straty blízkeho človeka, prináleží každej osobe bez ohľadu na kultúrne prostredie, z ktorého pochádza. Odchýlenie sa od spoločenských očakávaní a tradícií nemôže byť paušálne použité ako rozhodujúci prvok pri negatívnom hodnotení intenzity zásahu do osobnostnej sféry daného človeka. Obdobne pri negatívnom hodnotení prípadného nadviazania známosti žalobkyne 1/ v časovom odstupe 2,5 roka po usmrtení zosnulého. Nikde nie je stanovené, ako dlho by mal človek pri strate manžela zostať sám, aby naplnil predstavy spoločnosti o dostatočnom trúchlení. Žalobkyňa 1/ jasne uviedla, že zosnulý manžel bol jej dôverníkom, veľkou oporou, ktorý si ju vždy vypočul. Po smrti síce rieši niektoré veci so svojimi deťmi, avšak tieto jej blízku osobu (manžela) nevedia vynahradiť. Žalobcovia označili za neprimerané, ak žalovaní 1/, 2/ požadujú od žalobkyne, aby žila sama so svojím smútkom, zatiaľ čo ich životy normálne pokračujú. Obdobne by bolo možné namietat, že je ťažko uveriteľné, keď žalovaný 1/ tvrdí, že došlo k zhoršeniu jeho života od dopravnej nehody a má psychické problémy, za situácie, kedy nenavštevuje žiadneho lekára za účelom liečenia týchto problémov a v priebehu posledných dvoch rokov vystrojil dve veľké oslavy s účasťou rádovo desiatok ľudí. Uvedenú argumentáciu je možné aplikovať i vo vzťahu k obsahu vyjadrenia žalovanej 3/ k podanému odvolaniu. V konaní pred prvoinštančným súdom neboli dostatočným spôsobom skúmané majetkové pomery žalovaných 1/, 2/. Dôvody, pre ktoré žalovaný 1/ je dlhodobo nezamestnaný, sa v konaní pred prvoinštančným súdom nepodarilo jednoznačne objasniť. Žalovaný 1/ bol v priebehu jedného roka schopný absolvovať krstiny syna o počte 50 - 60 ľudí a svadbu približne 100 ľudí. Je potrebné skúmať okolnosti na strane poškodeného, ktoré spočívajú a) v intenzite vzťahu žalobcu so zomrelým, b) vek zomrelého a pozostalých, c) otázka hmotnej závislosti pozostalého na usmrtenej osobe, d) prípadné poskytnutie inej sankcie. Medzi okolnosti na strane osoby zodpovednej patrí postoj žalovaného (ľútosť, náhrada škody, ospravedlnenie a iné), dopad udalosti do duševnej sféry pôvodcu, jeho majetkové pomery, miera zavinenia, resp. miera spoluzavinenia usmrtenej osoby. Žalobkyňa 1/ stratila svojho životného partnera, s ktorým prežila dlhé životné obdobie, vybudovali si zázemie a založili rodinu. Pre žalobkyňu 1/ bol jej manžel nielen partnerom, ale aj najlepším priateľom, spolupracovníkom. Žalobkyňa 1/ sa mu mohla so všetkým zdôveriť. Žalobcovia aj ďalší príbuzní si uvedomovali dôležitosť manžela v živote žalobkyne 1/, preto jej, s prihliadnutím na jej zdravotný stav, spočiatku nepovedali pravdu o jeho úmrtí. I to však pre ňu bola obrovská rana, šok a zúfalstvo, keď sa dozvedela o úmrtí manžela. Keďže sa nevedela s touto situáciou vyrovnat', opakovane musela navštíviť psychiatra (zdokumentované v konaní pred prvoinštančným súdom). Žalobkyňa 1/ bola opakovane po dopravnej nehode, práve s ohľadom na utrpené zranenia, práceneschopná. Žalobca 2/ mal so svojím otcom veľmi blízky vzťah, bol mu vzorom aj priateľom, ktorému sa mohol zdôveriť. Pre svoju odlišnú orientáciu má sťažnú situáciu v živote, avšak po smrti otca sa ocitol akoby v nočnej more. Musel tiež vyhľadať odbornú pomoc psychológa, keďže stratu otca a zmeny, ktoré nastali v živote rodiny, niesol ťažko. Pre tragickú udalosť v rodine sa musel vzdať svojej práce a života v F., pricestovať so svojím partnerom na Slovensko, aby mohol byť oporou pre svoju matku. Žalobkyňa 3/, ktorá svojho

otca nadovšetko milovala, v čase dopravnej nehody žila s rodičmi v spoločnej domácnosti. Vzájomne si pomáhali, boli si blízki. V priebehu okamihu sa ocitla v situácii, kedy matka ležala v nemocnici so zraneniami a pre otca musela s bratom vybavovať pohreb. O tom, že to bolo pre žalobkyňu 3/ náročné, svedčí aj fakt, že sa musela podrobiť liečbe psychiatrom a skončila dlhodobo práceneschopná. Zosnulý mal v čase dopravnej nehody 51 rokov, žalobkyňa 1/ 46 rokov, žalobca 2/ 27 rokov a žalobkyňa 3/ 24 rokov. Rodine musela opakovane finančne vypomôcť rodina a priatelia. Počas vyšetrovania príčin a okolností vzniku dopravnej nehody nebolo preukázané, že na vznik nehody mali mať vplyv aj iné okolnosti ako konanie žalovaného 1/. Dopravná nehoda bola zapríčinená výlučne porušením dôležitej povinnosti, ktorú žalovanému 1/ ako vodičovi motorového vozidla ukladá zákon o cestnej premávke.

8. Žalovaná 3/ v písomnom vyjadrení k vyjadreniam žalovaných 1/, 2/ a vyjadreniu žalobcov uviedla, že ako komerčná poisťovňa sama nemá možnosť preskúmať pomery medzi žalobcami a zomrelým poškodeným, ako ani pravdivosť ich tvrdení. Samotná žalobkyňa 1/ na pojednávaní uviedla, že má známosť. Uvedené vyplynulo aj z výpovedí svedkýň, žalovaných, len svedkyňa T. to poprela. Skutočnosť stretávania sa žalobkyne s novým partnerom preto možno považovať za nespornú. Z predložených fotografií je zrejmé, že žalobkyňa 3/ sa nielen zúčastnila na svadbe, ale bola sa aj zabávať v bare, predtým ako uplynul rok od smrti jej otca. Tvrdenia svedkýň o účasti žalobkýň na zábave po pol roku od nehody žalobkyne nepoprela a preto ich možno považovať za nesporné. Zúčastňovať sa zábav, ak ešte neuplynul ani rok od smrti manžela a otca, nemožno považovať za konanie vyjadrujúce smútok a ujmu. Civilný sporový poriadok je koncipovaný zámerne v tom smere, že každý zodpovedá za mieru svojho úspechu či neúspechu. Doposiaľ o problematike pasívnej legitímácie poisťovne nerozhodol veľký senát.

9. Argument žalovanej 3/ o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalobcovia v písomnom vyjadrení označili za nesprávnu interpretáciu príslušnej právnej úpravy. Inštitút náhrady trov konania má byť výrazom spravodlivosti v praxi. Úspešná strana by nemala niesť náklady, ktoré bola donútená vynaložiť iba preto, že ju niekto svojím konaním prinútil domáhať sa nápravy na súde. Býva pravidlom, že žalobca svoju nemajetkovú ujmu ocení spravidla vyššie, v porovnaní s odhadom súdu podľa výsledkov dokazovania. Výška nemajetkovej ujmy je závislá od úvahy súdu, ktorú nemožno predvídať. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania je potrebné rozlíšiť, čo je základné a čo sprevádzajúce. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté. Výška náhrady nemajetkovej ujmy je potom druhotná a nadväzujúca. Úspech vo veci sa teda skúma čo do právneho základu, nie čo do výšky priznaného nároku. V danom prípade bolo rozhodujúcou skutočnosťou, že došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcov. Ak bolo nepriznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch dané úvahou súdu, tak aj v prípade, keď mali žalobcovia formálne úspech len čiastočný, prichádza do úvahy plná náhrada trov konania (nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 170/99, uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 415/09). Vyššie uvedené závery potvrdzuje aj rozhodovacia prax odvolacieho súdu (porov. rozhodnutie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10Co/191/2017). Žalobcom bola preto dôvodne priznaná plná náhrada trov konania.

10. Žalovaná 3/ v písomnom vyjadrení k vyjadreniu žalobcov v plnom rozsahu odkázala na argumentáciu obsiahnutú v odvolaní, ako aj predchádzajúcich vyjadreniach. Žalobcovia postavili dokazovanie na vlastných výpovediach a výpovediach svedkov - sestry nebohého, t. j. švagrinej žalobkyne 1/ a tety žalobcov 2/, 3/ S. T., životného partnera žalobcu 2/ P. L.. Vyznieva preto absurdne, že žalobcovia spochybňujú výpovede svedkýň Q. a W. z dôvodu ich príbuzenského pomeru so žalovanými 1/, 2/. V konaní bola predložená fotografia z baru v Nitre, z ktorej je zrejmé, ako sa žalobkyňa 3/ zabáva (24. októbra 2016). Pokiaľ žalobcovia uvádzajú, že súd nedostatočne skúmal majetkové pomery žalovaných, táto skutočnosť nebola v odvolaní napádaná a preto by tvrdenia týkajúce sa majetkových pomerov, ani doložená fotografia, nemala byť skutočnosťou, na ktorú odvolací súd prihliada. Požadovanú nemajetkovú ujmu vo výške 130.000,- eur nemožno považovať za primeranú okolnostiam prípadu. Rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 16C/627/2015 v spojení s rozhodnutím odvolacieho súdu sp. zn. 25Co/214/2016, bola žalobcom ako dospelým synom priznaná nemajetková ujma vo výške 9.000,- eur, 5.000,- eur a 4.000,- eur (v súvislosti so smrťou ich otca pri dopravnej nehode), rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 8C/21/2014 v spojení s rozhodnutím odvolacieho súdu sp. zn. 23Co/337/2016, bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy za smrť otca pri dopravnej nehode každému vo výške 7.500,- eur, rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 7C/277/2008 v spojení s rozhodnutím odvolacieho súdu sp. zn. 23Co/202/2016, bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy za smrť manželky vo výške 7.840,- eur. Každé priznanie určitej sumy musí byť riadne a spoľahlivo odôvodnené skutkovými okolnosťami prípadu. Súd by mal pristupovať k priznávaniu týchto súm obozretne, a nepriznávať také,

ktoré sú zjavne neprimerané a nereálne k majetkovým a príjmovým pomerom v Slovenskej republike. Žalovaná 3/ poukázala na právnu úpravu odškodňovania osôb poškodených násilnými trestnými činmi (zákon č. 215/2006 Z. z.). Podľa rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade Kontrová proti Slovenskej republike, bola priznaná sťažovateľke nemajetková ujma vo výške 25.000,- eur, išlo pritom o zásah spočívajúci v absolútnom rozvrátení a deštrukcii rodinného života sťažovateľky, pretože došlo k súčasnému usmrteniu obidvoch jej detí. Žalobcovia 2/ a 3/ boli v čase smrti svojho otca plnoleté osoby, neboli žiadnym spôsobom hmotne závislé od zomrelého. Žalobkyňa 3/ navštívila psychiatričku 4.1.2016 so záverom adaptačná porucha, iná lekárska správa doložená nebola. Podľa tvrdení všetci traja žalobcovia sú v starostlivosti psychiatrov, o čom mali predložiť lekárske správy, avšak z doložených listín vyplynulo, že psychiatra navštívili (možno sa domnievať, že to bolo aj z dôvodu preukazovania nároku na náhradu nemajetkovej ujmy) a nebolo preukázané, že by podstupovali dlhšiu liečbu, s výnimkou žalobkyne 1/, ktorá však kontroly u psychiatra svojvoľne ukončila.

11. Žalovaná 3/ v písomnom vyjadrení k vyjadreniu žalobcov poukázala na rozhodnutie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 6Co/398/2015, v ktorom súd vychádzal zo záverov znaleckého dokazovania a výška mimoriadneho zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia závisela od úvahy súdu. Napriek tomu odvolací súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania podľa § 255 ods. 2 CSP, s ohľadom na čiastočný úspech strán sporu. Na tomto svojom názore zotrval aj v rozhodnutí sp. zn. 6Co/24/2018.

12. Žalobcovia v písomnom vyjadrení k vyjadreniu žalovaných 1/, 2/ uviedli, že ospravedlnenie žalovaných prišlo až po 2,5 roku po dopravnej nehode, keď bolo začaté konanie pred súdom, z čoho zjavne vyplýva účelovosť tohto ospravedlnenia. Žalovaní 1/, 2/ sa snažili o znevažovanie vzťahu, väzieb, žalobcov k ich zomrelému príbuznému. Smútok, ktorý pociťujú jednotlivci, však nemožno žiadnym spôsobom generalizovať podľa predstáv žalovaných. Argument žalovaného, ktorý uviedol v súvislosti so známosťou žalobkyne 1/, je vrcholne nemorálny. Žalovaní nemôžu hodnotiť, kedy je už prijateľné po smrti manžela nájsť si nového partnera. Majetkové pomery žalovaných 1/, 2/ neboli dostatočne preukázané. Pri úvahe súdu o výške náhrady nemajetkovej ujmy sú hlavnými kritériami intenzita zásahu a okolnosti, za ktorých k zásahu prišlo. Žalobkyňa 1/ nie je v žiadnom trvalom vzťahu s iným mužom. Tvrdenie o účelovom navštívení psychológov žalobcami je ničím nepodložené, pričom lekárske správy od psychiatričiek potvrdzujú psychické ťažkosti žalobcov, ktoré vznikli následkom tragickej smrti ich otca a manžela. Žalobcovia dostatočne preukázali, že zásah do osobnostných práv, spôsobený náhlým a krutým spôsobom spočívajúcim v usmrtení ich otca a manžela, bol značný a intenzívny, zanechal na ich životoch nereparovateľné rany, v podobe negatívnych spomienok na deň udalosti, ako aj nenapraviteľnú citovú ujmu v ich živote. Žalobcovia predložili viaceré rozhodnutia, v ktorých súdy v obdobných veciach priznali vyššie sumy, ako tomu bolo v prejednávanej veci (napr. rozhodnutie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 2Co/368/2015, ktorým bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy pozostalému manželovi 40.000,- eur). Žalobcovia sa dozvedeli o absolvovaní svadby zo strany žalovaného 1/, ako aj krstín, pričom svadba stojí nemalé finančné prostriedky. Žalobcovia poukázali na právnu úpravu v prípade smrteľného pracovného úrazu, pri ktorom má pozostalý manžel nárok na sumu jednorazového odškodnenia vo výške 730-násobku denného vymeriavacieho základu, najviac do výšky 46.485,40 eur. Žalobcovia označili aj rozhodnutie Okresného súdu Bratislava sp. zn. 4C/88/2010, ktorý priznal náhradu nemajetkovej ujmy sudcovi Najvyššieho súdu SR sumu 150.000,- eur, z dôvodu nezákonného rozhodnutia a nesprávneho úradného postupu.

13. Odvolací súd podľa § 34 CSP po zistení, že odvolanie žalobcov 1/, 2/, 3/ a odvolanie žalovanej 3/ bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je možné podať odvolanie (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že odvolania obsahujú zákonom stanovené náležitosti (§ 363 CSP), preskúmal napadnutý rozsudok v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolaní (§ 379 a § 380 CSP), postupom bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) dospel k záveru, že odvolania sú dôvodné, vo vzťahu k namietanej výške náhrady nemajetkovej ujmy.

14. Žalovaná 3/ primárne namietala v odvolaní svoju pasívnu vecnú legitímáciu, spočívajúcu v nesprávnom právnom posúdení otázky krytia nemajetkovej ujmy pozostalých po obetiach dopravných nehôd zákonom ZoPZP, ako aj v nesprávnej aplikácii eurokonformného výkladu vnútroštátneho predpisu, ohľadom rozsahu poistného krytia (nezohľadnením pravidla zákazu výkladu contra legem). Odvolací súd sa stotožnil s právnym názorom súdu prvej inštancie v otázke pasívnej vecnej legitímácie žalovanej 3/. Na zasadnutí občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej len

„NS SR“, dňa 9. októbra 2018 bolo schválené na uverejnenie v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky aj rozhodnutie z 31. júla 2017 sp. zn. 6M Cdo/1/2016, publikované v zbierke č. 8/2018 pod č. R 61/2018 s nasledovnou právnou vetou: „Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení, je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná.“ V uvedenom rozhodnutí NS SR vysvetlil, že pri výklade pojmu škoda pre účely ZoPZP treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve, pretože citovaný zákon bol výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené toho času platnou smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie „utrpenie ujmy alebo škody“, či termín „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“, z čoho je zrejmé, že právo Európskej únie chápe škodu ako majetkovú aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú aj nemajetkovú (uvedené už odznelo v rozsudku NS SR sp. zn. 3Cdo/230/2017).

15. Za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávané Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1.1.1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikátorne prekonané), ako i rozhodnutia Najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia Najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletinu najvyššieho súdu ČSR a vo výbere rozhodnutí a stanovísk najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. (porov. R 71/2018)

16. Súd prvej inštancie preto správne poukázal na právny názor vyslovený v rozsudku NS SR sp. zn. 6M Cdo/1/2016 z 31. júla 2017, ktorý bol následne publikovaný v Zbierke rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 8/2018 pod R 61/2018. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach (8M Cdo/4/2014, 3Cdo/233/2015, 3Cdo/223/2016) vyjadril právny názor, podľa ktorého judikatúrou nanovo, prípadne inak formulovaný právny názor sa aplikuje aj do minulosti (retrospektívne). Vychádza sa z prevažujúceho prístupu, že súd právo netvorí, ale iba nachádza. Pokiaľ dôjde k zmene judikatúry bez zmeny právnej normy, nejde o zmenu právneho pravidla; ide o tú istú normu, iba je nanovo vyjadrený jej obsah. Z toho vyplýva, že účinky zmeny judikatúry nemožno obmedziť len do budúcnosti. Súd, ktorý rozhoduje po zmene judikatúry, nemôže vedome aplikovať nesprávny, judikatúrou už prekonaný názor. Nový právny názor je vzhľadom na to potrebné aplikovať aj na všetky už prebiehajúce konania. Tým sa prípustné retrospektívne pôsobenie zmeny judikatúry líši od neprípustného retroaktívneho pôsobenia právnych noriem (porov. rozsudok NS SR sp. zn. 3Cdo/230/2017, ktorý poukázal i na to, že rozhodnutie NS SR sp. zn. 3Cdo/301/2012, ktoré žalovaná 3/ označila v odvolaní, bolo zrušené na základe nálezu ÚS SR z 5. decembra 2018 sp. zn. II. ÚS 695/2017 a vec vrátená dovolaciemu súdu na ďalšie konanie, pričom z jeho odôvodnenia vyplýva správnosť záverov prijatých v R 61/2018).

17. S poukazom na vyššie uvedené rozsudok NS SR sp. zn. 6M Cdo/1/2016 nepredstavuje odklon, ale naopak v čase rozhodovania súdu prvej inštancie predstavoval ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Rozhodnutia NS SR označené žalovanou 3/ (4Cdo/168/2009, 4Cdo/139/2011, 3Cdo/301/2012, 8Cdo/219/2016) vyjadrujú judikatúrou už prekonaný názor, ktorú je potrebné aplikovať na všetky prebiehajúce konania, teda aj na konanie v danej veci. Podľa § 220 ods. 2 v spojení s ustanovením § 378 ods. 1 CSP odvolací súd v odôvodnení tohto rozsudku preto odkazuje na ustálenú rozhodovaciu prax v otázke pasívnej vecnej legitimácie poisťovateľa, v súvislosti s rozsahom poistného krytia podľa ZoPZP.

18. Ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu (R 61/2018) je súladná aj s rozhodovacou praxou Ústavného súdu SR, ktorý vyjadril zhodný názor v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 666/2016 z 11. októbra 2016,

ako i sp. zn. II. ÚS 695/2017 z 5. decembra 2018 (vydaného po rozhodnutí NS SR sp. zn. 8Cdo/219/2016 z 15.5.2017). Argumentácia žalovanej 3/ v súvislosti so zjednocovaním judikatúry všeobecných súdov bola preto nadbytočná (NS SR v rozhodnutí sp. zn. 6M Cdo/1/2016 označil za nepredstaviteľné, aby za stavu vyslovenia sa už ústavným súdom, existoval ešte priestor pre opätovné zaobranie sa príslušnou otázkou zo strany veľkého senátu najvyššieho súdu, pričom rozporovanie záverov ÚS SR by znamenalo možný ďalší pokles dôvery v činnosť všeobecných súdov a tým aj v právny štát ako taký). Odvolacia argumentácia žalovanej 3/ opierajúca sa o závery rozhodnutí NS SR sp. zn. 4Cdo/168/2009, 4Cdo/139/2011, 3Cdo/301/2012, 8Cdo/219/2016, ako i eurokonformný výklad vnútroštátnej právnej úpravy povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a výkladu pojmu škoda s poukazom na smernice, vrátane rozhodnutí Súdneho dvora Európskej únie označené v odvolaní, nebola správna. Vzhľadom na ustálenú rozhodovaciu prax (R 61/2018) pri výklade pojmu škoda pre účely ZoPZP je treba vychádzať z chápania tohto pojmu v práve Európskej únie, keďže smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/106/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti tejto zodpovednosti, chápe škodu ako majetkovú aj nemajetkovú ujmu, pričom výklad pojmu škoda vyjadrený v odvolaní žalovanej 3/ je neprípustne zužujúci (v rozpore s právom Európskej únie a ustálenou súdnou praxou).

19. Z dôvodu, že škodou sa pre účely ZoPZP rozumie aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obetí dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla (R 61/2018), nebola správna argumentácia žalovanej 3/ o výlučne osobnej povinnosti zodpovednej osoby poskytnúť zadosťučinenie podľa § 13 O. z., v dôsledku „osobnostného puta“ medzi pozostalými a vinníkom nehody. Žalovaná 3/ nespochybnila poistný vzťah z poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla medzi ňou a žalovaným 2/, ako prevádzateľom motorového vozidla, ktorý zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poistnej zmluve (§ 4 ods. 1 ZoPZP). Zodpovednosť žalovaného 1/ bola daná porušením pravidiel cestnej premávky (vina žalovaného 1/ bola konštatovaná rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 9T/82/2016, z dôvodu spáchania prečinu usmrtenia manžela a otca žalobcov, porušením dôležitej povinnosti uloženej zákonom). Podľa § 4 ods. 2 písm. a/ ZoPZP má poistený z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu škody, vrátane náhrady nemajetkovej ujmy (R 61/2018) a podľa § 15 ods. 1 ZoPZP boli žalobcovia 1/, 2/, 3/ oprávnení ako poškodení uplatniť svoj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy aj priamo proti poisťovateľovi, teda žalovanej 3/.

20. Zotrvávanie žalovanej 3/ na argumentácii o neexistencii jej pasívnej vecnej legitímácie v danom spore i s poukazom na porušenie princípu právnej istoty, zákazu výkladu contra legem, nebolo opodstatnené. Správne žalovaná 3/ uviedla, že súdy by mali vychádzať z právneho stavu, ktorý platí, pričom súd prvej inštancie uvedeným spôsobom aj postupoval a rozhodol v súlade s ustálenou súdnou praxou (R 61/2018), ako i s judikatúrou Ústavného súdu SR (sp. zn. III. ÚS 666/2016 z 11. októbra 2016 a sp. zn. II. ÚS 695/2017 z 5. decembra 2018), tiež s rozhodnutiami Súdneho dvora Európskej únie, ďalej len „SD EÚ“, C-22/12 Haasová, C-63/09 Axel Walz, C-277/12 Drozdovs). Niet pochybností, že povinnosť krytia poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú tretím osobám motorovými vozidlami je zabezpečená a definovaná právnou úpravou Európskej únie (porov. rozsudok SD EÚ C-22/12 Haasová, bod 39) a preto i v preskúmvanej veci bolo nutné riešiť spornú právnu otázku v súlade s právom Európskej únie (právna oblasť je harmonizovaná právom Európskej únie). Takzvané motorové smernice na účely účinnej realizácie spoločného trhu smerovali na jednej strane k zabezpečeniu voľného pohybu motorových vozidiel nachádzajúcich sa na území Európskej únie, ako aj osôb vo vozidle a na druhej strane k zabezpečeniu porovnateľného zaobchádzania s poškodenými účastníkmi nehôd spôsobených týmito vozidlami, bez ohľadu na miesto nehody na újnom území. Ukladajú preto členským štátom povinnosť zabezpečiť, aby zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel bola krytá poistením. Ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré upravujú náhradu škody pri nehodách spôsobených prevádzkou motorových vozidiel, nemôžu pritom odňať dotknutým smerniciam potrebný účinok (rozsudok SD EÚ C-300/10 Marques Almeida, C-22/12 Haasová, bod 42). Členské štáty majú tiež zaručiť, aby náhrada škody podľa ich vnútroštátneho práva zodpovednosti za škodu z dôvodu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpeli blízki rodinní príslušníci osôb, ktoré sa stali obeťami dopravnej nehody, bola krytá povinným poistením (rozsudok SD EÚ C-22/12 Haasová, bod 55). Uvedený záver, ako uviedol Súdny dvor Európskej únie (C-22/12 Haasová), nemôže spochybniť ani odlišné systematické zaradenie ustanovení § 11, § 13 O. z. k úprave zásahov do ochrany osobnosti,

nezávisle upravenej od zodpovednosti za škodu v O. z., ako ani osobitosti vyplývajúce z uvedených hmotnoprávnych inštitútov.

21. Medzi škody, ktoré sa musia nahradiť v súlade s tzv. motorovými smernicami patrí aj nemajetková ujma (rozsudok SD EÚ C-22/12, bod 50), ktorej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v danom spore (§ 11, § 13 O. z.). Pod pojem ujma na zdraví je treba zahrnúť akúkoľvek ujmu, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity, čo zahŕňa tak fyzickú, ako aj psychickú traumu (rozsudok SD EÚ C-22/12, bod 47), vzhľadom na odlišnosti medzi rôznymi jazykovými verziami článku 1 ods. 1 druhej smernice a článku 1 prvého odseku tretej smernice, ako aj cieľ chránený smernicami. Podľa ustálenej judikatúry SD EÚ sa ustanovenia práva Únie majú vykladať a uplatňovať jednotne na základe znení vypracovaných vo všetkých jazykoch a v prípade rozporu medzi jazykovými verziami textu práva Únie sa má dotknuté ustanovenie vykladať podľa účelu právneho predpisu. Keďže rôzne jazykové verzie článku 1 ods. 1 druhej smernice používajú pojem „ujma na zdraví“, ako aj „osobná ujma“, je treba sa sústrediť na účel smernice, pričom uvedené pojmy dopĺňajú pojem „škoda na majetku“ v snahe uplatnenia extenzívneho výkladu týchto pojmov, s cieľom posilnenia ochrany obetí (rozsudok SD EÚ C-22/2012 Haasová, bod 48, 49). Ak zodpovednosť poisteného, ktorá podľa vnútroštátneho práva vyplýva z § 11 a § 13 O. z., vznikla na základe dopravnej nehody a má občianskoprávnu povahu, nič nenasvedčuje, že na túto zodpovednosť sa nevzťahuje vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti za škodu, na ktoré odkazujú smernice (rozsudok SD EÚ C-22/12 Haasová, bod 57, 58).

22. V dôsledku vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie je pre vnútroštátny orgán aplikácie práva eurokonformný výklad vnútroštátneho práva záväzný, t. j. výklad v súlade s právom Európskej únie, aby sa tak zabezpečil "reálny účinok" príslušnej smernice. Súd členského štátu môže prostredníctvom eurokonformnej interpretácie vyplniť i medzery vnútroštátneho právneho predpisu. Ak by sa úprava obsiahnutá v smerniciach prevzala do vnútroštátneho právneho poriadku nesprávne, napr. zúžene, mohol by sa dotknutý subjekt domáhať ochrany svojich práv na Súdnom dvore Európskej únie a žiadať o posúdenie nesúladu národnej úpravy s príslušnou smernicou. Judikatúra Súdneho dvora Európskej únie (napr. rozhodnutie C-106/89 Marleasing SA v. La Commercial International d Alimentation SA., C-334/92 Theodor Wagner Mired v. Fondo de Garantia Salarial alebo C-91/92 Paola Faccini Dori a Recrep SRL) dovodila povinnosť vykladať vo svetle komunitárnych noriem nielen ustanovenia národného práva implementujúceho komunitárny predpis (smernicu), ale tiež národné právo ako celok, pričom vnútroštátny súd je povolaný k výkladu národného práva v čo najväčšom možnom rozsahu vo svetle textu a účelu smerníc (tzv. nepriamy účinok smerníc). Vzhľadom na nadradenosť komunitárneho práva ako rozhodujúceho faktora pri naplnení cieľa smerníc, bolo potrebné vychádzať z rozšíreného výkladu definície škody.

23. K argumentácii žalovanej 3/ je potrebné uviesť, že v kontexte vyššie uvedeného nebol dôvod resignovať na aplikáciu moderných výkladových metód, ku ktorým je povolaný každý členský štát Európskej únie, predovšetkým na eurokonformný ako i lingvistický výklad, vrátane materiálnej interpretačnej záväznosti judikatúry SD EÚ (ktorá nezaväzuje len strany sporu ale je prameňom práva Európskej únie).

24. Primárnym cieľom tzv. motorových smerníc Európskej únie bolo zjednodušiť voľný pohyb motorových vozidiel a zabezpečiť na vnútornom trhu jednotné rámcové podmienky v oblasti povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel. Súčasne bolo účelom týchto smerníc zabezpečiť zlepšenie ochrany obetí dopravných nehôd v Európskej únii v oblasti právnej úpravy poistenia prostredníctvom zabezpečenia minimálneho štandardu a umožnenie účinného uplatňovania nárokov na náhradu škody zo strany obetí. Vychádzajúc zo základného faktu, že primárne a sekundárne pramene práva Európskej únie obsahujú harmonizáciu podmienok povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel (s poukazom na základné ciele vyjadrené v motorových smerniciach), bolo nevyhnutné prijať záver o povinnosti vnútroštátnych súdov pri aplikácii národného práva týkajúceho sa povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel uplatniť eurokonformný výklad (najmä § 4 ods. 1, 2 a § 15 ods. 1 ZoPZP) a preto v danom prípade nejde len o aplikáciu a interpretáciu vnútroštátnych právnych predpisov. Eurokonformný výklad pojmu škoda (preložený ako osobné ujmy na tele, psychike alebo v emočnej sfére poškodeného) je jediným možným správnym výkladom, na rozdiel od reštriktívneho gramatického

výkladu vnútroštátneho práva (ktorý je v rozpore s cieľmi vyjadrenými v tzv. motorových smerniciach). Nejednalo sa tak o porušenie zákazu výkladu contra legem.

25. S poukazom na vyššie uvedené argumentácia žalovanej 3/ týkajúca sa poisťno-technického náhľadu na uvedenú problematiku, bola bez vplyvu na uvedené právne závery. Odvolacia námietka žalovanej 3/ čo do základu nároku, týkajúca sa nedostatku pasívnej vecnej legitímácie poisťovne, nebola preto dôvodná.

26. Strany konania však dôvodne v odvolaniach namietali nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku vo vzťahu k výške náhrady nemajetkovej ujmy. Základnými kritériami určenia výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch sú závažnosť vzniknutej ujmy, ako i okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Výška peňažnej náhrady je síce predmetom voľnej úvahy súdu, keďže zákon nestanovuje ani rámcové čiastky pre odškodnenie nemajetkovej ujmy. Súd preto ale musí prihliadnuť okrem závažnosti vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo, k naplneniu požiadavky účinného primeraného zadosťučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu, rovnako tak k požiadavke nezneužívania tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie. Vodiacim parametrom proporcionálne spravodlivého zadosťučinenia je atribút primeranosti, ktorý je rozhodujúcim kritériom priznávania odškodnenia, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie, inak napriek poskytnutému odškodneniu by sa poškodení mohli naďalej kvalifikovať ako obeť porušenia Dohovoru o ľudských právach. Rozhodujúce je preto zvažovanie individuálnych okolností prípadu.

27. Výška náhrady nemajetkovej ujmy musí tiež odrážať všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti. Judikatúra súdov v oblasti ochrany osobnosti sa zhoduje na primárnom význame vyrovnávacieho charakteru náhrady nemajetkovej ujmy, resp. zmiernení nepriaznivého následku neoprávneného zásahu, keďže nemajetková ujma vzniknutá porušením osobnostných práv sa vo všeobecnom slova zmysle ani nedá odškodniť a rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvantifikovať a vyčíslieť.

28. Kritériu primeranosti priznávanej peňažnej satisfakcie priamo úmerne zodpovedá aplikácia tzv. „statusu obeť“ podľa článku 34 Dohovoru o ľudských právach, ktorú objasnil Európsky súd pre ľudské práva v prípade Scordino proti Taliansku v rozhodnutí zo 6. marca 2007 sťažnosť č. 43662/98, ako i v prípade Stanková v. Slovenská republika v rozhodnutí z 9. októbra 2007 sťažnosť č. 7205/02. Európsky súd pre ľudské práva uviedol, že pokiaľ má mať náprava kompenzačný charakter, nesmie byť zjavne neprimeraná okolnostiam prípadu, pričom pri posudzovaní tejto primeranosti je potrebné zohľadňovať aj životnú úroveň v danej krajine, a tiež to, či priznaná suma nevybočuje z právnej tradície v danej krajine, i to, ako rýchlo sa jej sťažovateľ domohol (JUDr. Andrea Erdősová, PhD., Krátke pojednanie o škodách, ujmach a ich náhradách vo svetle judikatúry súdov vnútroštátnych, českých, Súdneho dvora Európskej únie i Európskeho súdu pre ľudské práva). Ústavný súd Českej republiky zase konštatoval, že pri stanovení výšky čiastky relutárnej náhrady je nutné použiť princíp proporcionality tiež spôsobom, že všeobecné súdy porovnávajú čiastky tejto náhrady prisúdené v iných prípadoch, porov. sp. zn. I. ÚS 2844/14 (uvedené už odznelo v rozsudku Krajského súdu v Trnave z 29. júna 2016 sp. zn. 10Co/566/2015, sp. zn. 10Co/247/2018).

29. Vzhľadom na uvedenú požiadavku kazuistiky, výšku náhrady nemajetkovej ujmy vo vzťahu k žalobcom 1/, 2/, 3/ bolo nevyhnutné porovnať aj s náhradami nemajetkovej ujmy prisúdenými v iných prípadoch, so stručným druhovým vymedzením veci (výška náhrady, rodinný vzťah zomrelého k pozostalým žalobcom, charakter protiprávneho konania, označením súdnych inštancií posudzujúcich daný prípad). Súd prvej inštancie uvedeným spôsobom nepostupoval.

30. Závery súdu prvej inštancie nepredstavovali ani komplexné vyhodnotenie zákonných a judikatúrou vymedzených kritérií posudzovania náhrady nemajetkovej ujmy pozostalých obetí dopravných nehôd. Neobsahovali presvedčivé zdôvodnenie naplnenia požiadavky primeranosti a proporcionálnej náhrady strádania žalobcov (vyrovnávací charakter náhrady). Súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozhodnutia konštatoval, že v dôsledku dopravnej nehody spôsobenej žalovaným 1/ došlo k zásahu do osobnostného práva žalobcov 1/, 2/, 3/, s poukazom na výsluch žalobcov, v spojení s listinnými dôkazmi, najmä potvrdeniami o práceneschopnosti žalobkyne 1/, 3/ a lekáorskými nálezmi z rozhodného obdobia, bezprostredne po úmrtí príbuzného žalobcov. Správne poukázal, že so stratou milovaných osôb je spojený smútok a v prípade náhlejšej smrti ide navyše o šokujúcu udalosť pre pozostalých, pričom

každý smúti jedinečným spôsobom. V kontexte uvedeného potom vyznieva protirečivo konštatovanie súdu prvej inštancie, že nie je zanedbateľné v akej rodine a kultúre žijeme, či okolie prejavuje smútok otvorene, prípadne aké očakávania si tá-ktorá spoločnosť vytvorila a ich naplnenie od pozostalých očakáva (s poukazom na skutočnosť, že v prípade žalobcov a žalovaných ide o osoby H. A.). Spôsob vyrovnávania sa s tragickou udalosťou nemožno paušálne odvíjať od spoločenských tradícií a očakávaní, so špecifikami národnostných menšín. Predovšetkým nie je možné na základe uvedeného bez ďalšieho posudzovať rozsah a závažnosť zásahu do osobnostných práv pozostalých (žalobcov). Rozhodujúca je ujma (ochudobnenie v dôsledku zásahu vzhľadom na dovtedajší stav), ako aj okolnosti za ktorých k ujme došlo. Pri hodnotení správania sa subjektov občianskoprávných vzťahov zohráva právne významné dôsledky napr. inštitút dobrých mravov. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia absentovalo vyhodnotenie závažnosti ujmy, najmä v súvislosti s označenými listinnými dôkazmi, a to potvrdeniami o práceneschopnosti a lekáorskými nálezmi z rozhodného obdobia (spôsobilé objektivizovať určitým spôsobom psychický stav dotknutých osôb), ako aj vzhľadom na preukázané skutočnosti týkajúce sa úrovne a intenzity vzťahov so zomrelým. Okolnosti za ktorých k ujme došlo, bývajú zase obvykle spojené so šokujúcimi, nečakanými udalosťami.

31. Vzhľadom na nevyhnutnú potrebu prihliadať na individuálne okolnosti prípadu pri posudzovaní závažnosti vznikutej ujmy, nadobúda na význame vyhodnotenie relevantných sporných a nesporných skutkových tvrdení strán konania. Rovnako tak je tak dôležité vyhodnotenie relevantných skutočností bez protirečivých záverov.

32. V posudzovanej veci protirečivo vyznievalo aj konštatovanie súdu prvej inštancie o neprihliadaní na účasť žalobkyne 1/ na oslave rok po smrti manžela (preukázanú z fotografických záberov), a súčasne prihliadanie na účasť žalobkyne 1/ na zábave už pred uvedenou dobou (po pol roku od dopravnej nehody), navyše preukázanú výpoveďou svedkýň Biharyovej a Šandorovej, ktoré sú v príbuzenskom alebo blízkom vzťahu so žalovanými 1/, 2/ (bez vyhodnotenia hodnovernosti uvedených svedkýň). Záver súdu prvej inštancie o nepopretí uvedených tvrdení žalobkyňami nezodpovedal obsahu ich písomného vyjadrenia zo dňa 5. októbra 2018, v ktorom namietali skutočnosti uvádzané svedkýňami na súdnom pojednávaní.

33. Obdobne neurčito vyznel i záver súdu prvej inštancie o nepopretí skutkových tvrdení, týkajúcich sa vyhrážok adresovaných žalovanému 1/ (prečo a akým spôsobom bola zohľadnená táto vyhodnocovaná skutočnosť).

34. Napriek vyššie uvedenému, súd prvej inštancie bez komparatívnych úvah, skonštatoval nedôvodnosť priznania náhrad, ktoré by sa vymykali iným náhradám nemajetkovej ujmy, obvykle právoplatne priznávanými súdmi pozostalým osobám. Pojem obvykle priznávaná náhrada nemajetkovej ujmy nebol súdom prvej inštancie ani minimálnym spôsobom ozrejmenej (s poukazom na konkrétne rozhodnutia vyplývajúce predovšetkým zo súdnej praxe všeobecných súdov). Protirečivý bol i záver súdu prvej inštancie o prihliadaní na osobné a majetkové pomery žalovaných 1/, 2/, s poukazom na faktickú nemajetnosť u žalovaného 1/ a neschopnosť tvorby úspor u žalovaného 2/ a následne konštatovanie o nedôveryhodnosti majetkových pomerov u žalovaného 1/. Hoci súd prvej inštancie správne vychádzal z potreby rozlíšenia výšky náhrady nemajetkovej ujmy, adekvátne rodinnému pomeru k zomrelému príbuznému, výška náhrady nemajetkovej ujmy nemôže byť ustálená ako „priateľná náhrada“ (uvádzaná súdom prvej inštancie).

35. Podľa rozhodnutia NS SR sp.zn. 4Cdo/139/2011 vychádzajúc z ustanovenia § 13 ods. 3 O. z. pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch súdom neustanovuje zákon žiadne medze. Uvedené zákonné ustanovenie však zakotvuje taxatívne dve kritériá: závažnosť vznikutej ujmy (čím závažnejšia je čo do svojej intenzity i svojho trvania, tým vyššia by mala byť aj čiastka peňažného zadosťučinenia) a okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo (pričom majú byť zistené okolnosti na strane pôvodcu zásahu, ale aj na strane postihnutej osoby, konkrétne napríklad, ak je daný podiel samotnej postihnutej osoby na priebehu činnosti pôvodcu vyúsťujúcej do neoprávneného zásahu). Druhé kritérium (okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo), je stanovené zámerne veľmi všeobecne tým, že by malo byť uplatnené vo vzťahu ako k postihnutej fyzickej osobe, tak k osobe, ktorá neoprávnený zásah spôsobila. Tým je sledovaný cieľ, aby pri určení konkrétnej výšky peňažného zadosťučinenia bolo možné v rámci voľnej úvahy súdu, ktorá práve na

tomto mieste dostáva veľký priestor, a v súlade s princípom spravodlivosti, pružne prihliadnuť na najrôznejšie momenty, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo.

36. Pri stanovení výšky náhrady nemajetkovej ujmy je súd povinný prihliadať k judikatórne vymedzeným kritériám, ktorými sú na strane pozostalých, najmä intenzita ich vzťahu so zomrelým, závislosť na zomrelom, vek. Na strane škodcu sa vyhodnocuje relevantnosť kritérií jeho postoja, dopadu udalostí do jeho sféry, majetkové pomery i miera zavinenia. Kritériá na strane škodcu, a to miera zavinenia alebo miera spoluzavinenia usmrtenej osoby, postoj škodcu, majetkové pomery a dopad udalostí do jeho sféry, sa pritom uplatnia len vtedy, ak mali súčasne vplyv na vnímanie ujmy oprávnených osôb.

37. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolacia námietka žalobcov, že úvaha súdu pri vyčísl'ovaní nároku musí mať jasnú štruktúru a musí byť vedená výlučne kritériami formulovanými zákonom, bola dôvodná.

38. Účastník konania má právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takémuto útoku. V prípade ak účastník konania vyžaduje, aby sa vec posudzovala podľa konkrétnych výkladových metód relevantných zákonných ustanovení, súd je povinný zaoberať sa nimi a vyložiť, prečo posúdenie veci v zmysle návrhov účastníka nie je po právnej stránke správne (porov. uznesenie NS SR sp. zn. 2M Cdo/7/2009).

39. O nepreskúmateľný rozsudok ide i vtedy, ak z jeho odôvodnenia nevyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami súdu pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej (ako tomu bolo v danom prípade vo vzťahu k výške náhrady nemajetkovej ujmy). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia má obsahovať, aké zistenia z konkrétnych dôkazov boli vyvedené a aký majú význam z hľadiska hmotného práva. V odôvodnení rozhodnutia má súd náležite vysvetliť, ako sa vysporiadal s rozhodujúcimi a zistenými skutočnosťami a na akom základe prijal právne závery. Preto ak je rozhodnutie súdu prvej inštancie nepreskúmateľné, lebo neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov, na základe ktorých súd rozhodol, prichádza do úvahy iba zrušenie rozhodnutia a vrátenie veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 226/03).

40. Zákon (§ 220 CSP) venuje zvýšenú pozornosť odôvodneniu súdneho rozhodnutia, normovaním obsahových náležitostí. Ide o návod čo má odôvodnenie rozsudku obsahovať, keďže má význam z hľadiska prostriedku kontroly správnosti rozhodnutia, a to zo strany účastníkov konania, ako i vyššieho súdu, ktorý ho bude preskúmať, ale aj zo strany verejnosti.

41. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami strán sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu sa odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu. Znemožnením strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v kvalifikovanej miere, dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces (porov. uznesenie NS SR sp. zn. 6Cdo/98/2017).

42. Odvolací súd preto rozhodnutie súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. b/ CSP zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

43. Nesprávnym procesným postupom súd prvej inštancie znemožnil stranám konania, aby uskutočnili svoje procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a pre nedostatok argumentačného základu v označenej časti, odvolací súd napadnuté rozhodnutie nemohol preskúmať.

44. Povinnosťou súdu prvej inštancie v ďalšom konaní bude postupovať v intenciách vyššie uvedených pokynov odvolacieho súdu. Pri posudzovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy bude súd prvej inštancie prihliadať na základné zákonom stanovené kritériá určenia výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, a to závažnosť vzniknutej ujmy, ako i okolnosti, za ktorých k porušeniu práv došlo, ale aj na judikatúrou vymedzené kritériá pre stanovenie výšky nemajetkovej ujmy, s naplnením požiadavky porovnania priznanej náhrady s náhradou prisúdenou v iných prípadoch. Nejde pritom o vytvorenie vlastnej metodiky či odborného medicínskeho posúdenia ujmy, ale o spravodlivé zváženie dopadu ujmy do osobnostnej sféry pozostalých. Výška náhrady nemajetkovej ujmy musí tiež odrážať všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti. Vyššie uvedené inštruktívne pokyny, sa vzťahujú aj na hodnotenie

na základe kritérií relevantných pre stanovenie výšky peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy (porov. bod 35, 36), vychádzajúc z komplexného zhodnotenia intenzity vzťahu dotknutých osôb, ich vzájomných väzieb a rodinného spolužitia.

45. Posúdenie otázky, ktorá strana sporu je povinná tvrdiť a aký je obsah jej povinnosti tvrdiť, sa odvíja od hmotného práva. Klasifikácia sporných a nesporných skutkových tvrdení súdom má zodpovedať procesnej aktivite strán sporu. Hodnotenie dôkazov má potom vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci, pričom z hľadiska prisudzovania hodnoty pravdivosti konkrétnemu dôkazu, je potrebné takéto dôkazy posúdiť najskôr izolovane a následne vo vzájomných súvislostiach všetkých dôkazov.

46. Pri písomnom vyhotovení súdneho rozhodnutia bude súd prvej inštancie, v intenciách vyššie uvedených právnych názorov odvolacieho súdu, postupovať v súlade s ustanovením § 220 CSP a preskúmateľným spôsobom vyjadriť skutkové zistenia a právne závery, na základe ktorých vec posúdil a rozhodol.

47. Svoj právny záver zdôvodní zo zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzali do úvahy a stranám konania, dá odpoveď na podstatné a relevantné argumenty, aby riešenie konkrétneho právneho problému bolo jasné a zreteľne dané (rozhodnutia Ústavného súdu napr. sp. zn. II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/07).

48. Súd prvej inštancie bude dbať tiež na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo bez protirečivých záverov, presvedčivé s uvedením skutočností, ktoré považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prípadne prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vysporiada aj so špecifickými námietkami strán konania.

49. Podľa § 396 ods. 3 CSP ak odvolací súd zruší rozhodnutie a vec vráti súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne o náhrade trov súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci. Civilný sporový poriadok nemá ustanovenie obdobné ustanoveniu § 142 ods. 3 O. s. p., ktoré sa uplatňovalo ako lex specialis vo vzťahu k § 142 ods. 2 O. s. p. (ak výška plnenia závisela od úvahy súdu, prípadne znaleckého posudku). Zásadu úspechu vo veci je treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisela od úvahy súdu (alebo znaleckého posudku). V týchto prípadoch však nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku, pretože ho nemožno ad absurdum zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti (porov. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C.H. Beck, 2016, s. 926). Nebolo by spravodlivé a v súlade so satisfakčnou funkciou náhrady nemajetkovej ujmy požadovať od žalobkyň, aby svoju ujmu podceňovali len preto, aby potom nemuseli hradiť trovy konania, pričom pri rozhodovaní o náhrade trov v takýchto prípadoch treba rozlišovať čo je základné a čo sprevádzajúce (porov. nález ÚS ČR sp. zn. III. ÚS 170/99). Za základ sa pritom považuje rozhodnutie, že do práva žalobkyň bolo zasiahnuté a výška nemajetkovej ujmy je potom druhotná a nadväzujúca (porov. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C.H. Beck, 2016, s. 926).

50. Uznesenie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,

- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/.

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.